

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XI. Pastores decet Gregem suum præcedere rectè factis, & virtutum exemplis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

quæ quidem facibus, quas caudis illarum Samson alligarat, ingens latè in agris, vineis, hortis incendium excitârunt, & cuncta redegerunt in favillas; sed ipso, quem tam latè propagârunt, igne tandem & ipsæ absumptæ sunt. Qui proin Pastor procul à sua Parœcia discordias habere volet, crebrò in infames hos Susurrone invehatur, & nullibi patiatur subsistere. An non idem est, tollere ex rogo ligna, & ignem extinguere? Ita omnino est, unde sapiens: *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis. Et sic etiam Susurrone subtracto jurgia con- quiescent.* (i)

Denique quia in hoc sedandarum disensionum fatalium negotio pertractando continget nonnunquam, Pastorem incidere in homines genij tam obstinati, & cedere nescij, ut facilius sit ventos sibi mutuo oppositos, & ex alia spirantes regione, quàm capita tam contentiosa, & litigiosa amicabili fœdere componere; plurimum expediet, ne ullum remedium intactum relinquatur, sociam à viro aliquo nobili & amico operam petere, qui auctoritatem suam interponat. Non nego quidem, hoc sedandarum contentionum genus non esse illud, quod Deus singulariter probet; cum sic odia non ponantur nisi ex causis merè humanis, in gratiam inquam viri illustis, non amore Christi; unde manus quidem ab ulciscenda injuria abstinet, sed animus ad amorem non inducitur. Præstat tamen accipere à creditore conventionis difficilis, quidquid offertur: & qui furenti eripere è manibus nudum ferrum non potest, propterea

quòd illud stringat arctissime, non nem saltem retundit, ne nocent discordiæ, quæ familias inter se mittunt, si non extinguantur, sed saltem, donec ipsum tempus suggerat eas penitus restinguendi. Libines disensionum non imitantur eadem plurium ventorum confusio, nam hi etsi furant immaniter, diutius ferè spatio suas pugnas desinunt, & cadente sole & ipsæ occidunt. Eadem & illis suis modus. Unde inquam de recuperanda serenitate tradendum est, quam tantopere ab Pastor, ut Parœciam suam tranquillum possit gubernare.

(a) Eccli. 24. 23. (b) Job. 24. 4. (c) perandum C. de Inducijs. (d) Plin. L. 17. c. 1. Arist. 1. 5. ad Nicom. Gell. 1. 20. Et. 1. Lev. 2. 4. 20. Matt. 5. 38. (f) 1. 1. 1. Episc. 6. q. 1. si omnia. (g) Eccli. 21. 21. Rom. 1. 29. (i) Prov. 26. 29.

CAPUT XI.

Pastores decet, Græm suam præcedere rectè facti & virtutum exemplis.

EXigit officium hominis Christiani ut rectè factis & exemplis in communi ætario inferat illas virtutes quas tanquam privatam pecuniam in se colligit: nec enim existimare debet Ecclesiæ membris suo tantum exemplo accensum, sed communi exemplum; sic ut ea ad virtutis studium terret, si aliud nequit, rectè & ex vivo vivendo. (a) At si ad hoc quisque libet

SEGNE
Concordia
Instrucio
Poenitentia
Confessio
Parochia

minis Christiani titulo ac nomine obligatur, multo magis officij ratio ab ijs hoc postulat, qui ideo in gradu suo ab Ecclesia sunt locati, ut exemplis alios excitent. Isti, si dicere volumus quod res est, non tam sunt exempla, quam exemplaria. Sed qui tandem hi sunt? Sacri utique Pastores; de hoc quis ambigat? Unumquemque igitur illorum Apostolus allocutus esse censendus est, dum ita ad Titum scripsit, *In omnibus te ipsum præbe exemplum honorum operum.* (b) Debent enim Pastores (sacram divitiæ possidere fortè, ut non solum rectè ipsi vivant, quod & alij agendum, sed ut alijs vitam suam tanquam normam possint proponere. Quod, quantum tandem sit, quis satis exprimat? Deceret equidem Christianorum quemlibet obtutum habere semper defixum in vitam Christi Servatoris, tanquam Ideam vitæ suæ perfectissimam, ut S. Thomas monuit. Non poterat tamen vita hæc omnibus abunde perspecta esse; cum alij incurij sine, alij ignorantibus. (c) Hinc Christus Servator, cum Cælum repeteret, Apostolis, & in Apostolis nulli non eorum successori, præcepit, ut ex ipso, tanquam prototypo, ectypa & imaginem operum ipsius effingerent, quod deinceps alij minore negotio imitarentur. *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* (d) Atque hæc est causa, si prudenter rem æstimamus, cur tantus sit in Ecclesia Pastorum numerus; ut ipsi nihil pulcherrimas primi Prototypi Jesu Virtutes imitati, eisdem subinde in vita sua subditis suis imitandas proponant, tanquam minorem quidem, sed servata

partium proportionem expressam ideam, quam sequi non minus tutum, facilius tamen sit ac promptius; quia debilibus vulgo mortalium viribus ac facultatibus, qui ectypa debent exprimere, magis sua proportionem respondet. *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* (e) Sic Discipulos suos Apostolus allocutus est: nec aliter Pastor è suis quemlibet alloqui debet; cum nemo non ex curæ ejus creditis Discipulus ejus dici debet. *Prælati debet esse quasi forma existens Discipulis.* (f) Sunt ipsa S. Thomæ verba ex Sacris accepta Canonibus.

I.

Atque ita perquam opportunè venturum est ad alterum pabuli genus, quo Pastor Sacer pascere debet gregem suæ curæ traditum: ad recta inquam vitæ exempla. *Pasce verbo, Pasce exemplo.* Ut autem magni hujus debiti vis intelligatur melius, perpendenda in primis est vis illa ingens, quam habet rectum exemplum ad persuadendam virtutem. Si Philosopho credimus, Leges illæ quas usus & consuetudo promulgavit, multo illis firmiores ac stabiliiores sunt quæ solis in libris & tabulis sunt promulgatæ. Exemplum enim tacitè quidem, sed suavi virtute operando facit ut rem aliquam planè perfectèque velimus, sicut volumus, ad quæ amore ferimur; non autem illa solum ex parte velimus, sicut volumus, quæ vi metùque adacti sequimur. Idcirco exemplum inerte consequitur, quod armorum strepitu & horrore suppliciorum non obtineat tribunalia. Hinc etiam nascitur, quod sermè

homines magis persuaderi se sinant exemplis, etsi fictis ac fabulosis, quàm gravibus rationem momentis; (g) cognoscendo siquidem exempla cognoscunt illa, ut causas singulares, sensibus obiectas & aspectabiles: cum verò rationum momenta cognoscunt, cognoscunt illa ut causas quasdam universales, remotas à sensibus, tanque sublimes, ut longè supra ipsos sint, nubium instar, atque adeò minùs ad se pertineant. Salomone quis doctior? Et tamen affirmavit ille de se, transivisse se per vineam hominis pigri, & cum eam vidisset incultam, sylvescentem, & multum diversam à vinea hominis industrij, didicisse se confestim hoc exemplo, non esse in rebus gerendis cedendum difficultatibus & parcendum labori. *Quod cum vidissem, posui in corde meo, & exemplo didici disciplinam.* (h) Quod si & illud accedat, ut Exemplum, cujus semper tanta vis est, ab ijs proficiatur, quos gradu & munere Superiores veneramus, in nos beneficos, & bene de nobis meritos, quales esse solent Pastores sacri, tunc illud non est simile sigillo, quod sola manu sed quod artificialis machinæ, seu vicis ministerio imprimitur, quod idcirco longè altius in ejusvis animum penetrat, pro mensura autoritatis, quam in ijs ob gradus dignitatem suspicimus, & gratitudinis, quâ illis nos ob beneficia & favores devinctos fatemur: sic ut multitudo, quæ hebetudine sua rationum momenta non intelligit, imitationi unicè dedita, abripiatur torrente, aut ut dicam rectius, Pastoris sui brachijs portari se sinat, ut infansulus. Atque ita illud exequitur

Pastor, quod Deus omnibus Animarum gubernatoribus præcepit: *Per te in sinu tuo, sicut portare solet Nutrix lactulum.* (i) Equidem sacre Paginae secundo Michabæorum, cum auream quodammodo seculum descripsissent, quorum gaudebat Solyma ob Templi orbem, Sacrorum Rituum ac Cæremontium Majestatem, Nationum ac Principum extraneorum venerationem, quorum illum locum prosequerentur: omnia hæc effecta uni tribuunt Pastorem ad clavum sedentis virtuti ac sanctitati: *propter Onia Pontificis pietatem.* (k) sic indicendo fontem, omnium illorum bonorum, quæ terras inundant, in quibus rectis exemplis Populo præeunt Praediles & Pastores. *Inebriabo Animam Sacrorum pinguedine, & Populus meus bonis meis adimplebitur, ait dominus.* (l)

Cuncta hæc, & plura alia, quæ cum possent sine numero, manifestant debitum illud gravissimum, quo Læge naturali ac divina, proposita æternæ damnationis non observantibus panâ, Pastor tenetur ad salutis terminum ducere oves sibi creditas, præcedendo illa in semina, quam tenere oportet, ut ad Cælum porringant: eaque causâ de Pastore bono Christus dicit: *Cum proprias oves conseris, ante eas vadis.* (m) Non caret exulta ratione, quod dicat: *ante eas.* Si mentem advertere lubet, videbitur Pastorem subinde ante gregem suum ire, subinde præeuntem sequi. Cum sequitur, ducit eum, aut rectius loquendo, non ducit, sed baculo cogit ire quâ collibitum est. Sed hoc Pastorem ad gregem suum non amantis. Cum pascit,

SEGNE
CONDICTIONES
INSTRUCIO
Poenitentia
Confessio
Parochi

facili negotio illum post se trahit, ostendendo tantum, quâ sit eundem. Et hoc Pastorum amantium proprium est. Vult autem Christus à Pastoribus teneri non primum illum, sed posteriorem hunc oves ducendi modum. Sic ita, quod nonnunquam vituperando, reprehendendo, exprobrando, omni alia verborum asperitate, & tantum non baculo compellere possit oves Pastor ad eundem rectâ semitâ: non tamen oportet hunc Pastorem imitari, quia ovium est brutarum potius, quàm ratione utentium. *Cum austeritate imperabatis eis & cum potentia.* (a) Et idcirco sicut Christus Pastores ipsos hac ratione non duxit, sic nec vult, ut hi suos ducant. Esset hoc non agere ducem sui gregis amantem, sed illi dominantem, contra illud: *Pascite, qui in vobis est, Gregem, non coactò, sed spontaneè, neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo.* (o) Quid volunt autem voces hæ: *forma Gregis*; nisi morum honestate ac probitate, ut ante dicebam, gregi suo vivendi normam præbere; non auctoritatem, quâ compesci errantes possint, negligendo, sed auctoritati exemplum vitæ adjungendo? *Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam dederimus vobis ad imitandum.* (p) Quam rationem in ducendis ad salutis semitam Populis Sanctus Paulus tenuit.

I I.

Haftenus dicta certa sunt. Ipso tamen in usu pronum est, ut duplici modo erreretur. Primus eorum est, qui sibi persuadent, ut bono præeant exemplo,

suus esse non præire malo: alter magis perniciosus, eorum qui in animum inducunt, sufficere, etsi peccetur, peccare quàm occultissimè: *cantè, si non cassè.* Sed ad primum quod attinet, certissimum est, quod non destruere, non sit ædificare; & non vastare vineam, non sit eam colere. Plus enim vero Christus à Pastoribus exigit, ut præstent ovis, quæ eorum curæ credidit, quàm miserum illud Latronum beneficium, qui factis tum beneficose putant, si non fuerentur, nec mactent. Si in hoc omissionum genere non multum & crebrò peccaretur, non maledixisset Servator arbori illi infelici, in qua fructum bonum non reperit, cum certissimum sit, quod nullum etiam in ea invenerit malum: nec damnasset eum, qui talentum, datum ad negotiandum, absconderet, abscondat pecuniam Domini sui, sed eum solùm damnasset, qui illud dissipasset, aut nefarios ad fines illo esset abusus. Argumento hæc sunt, non sufficere, ut bonus quis Pastor ac Parochus sit, non esse impium: necesse insuper est, amorem & æstimationem virtuti conciliare, eam exercendo, ad eamque inducere subiectos genere eloquentiæ omnium potentissimo, linguâ nimirum factorum & operum. Si necesse est Pastorem alijs normam esse, ut dicebamus, eorum quæ salutis consequendæ operari debent, satis jam non est, ut à malo tantum abstineat, sed necesse est, etiam bonum adimplere: *Declina à malo, & fac bonum.* (q) Norma, ut vera sit, habeat oportet, quidquid habere eam imitantes decet: *forma Gregis ex animo.* Hinc multo minus

nus ferendus est alter error opinantium, occultè delinquere non officere obligationi, quâ quis debet esse norma. In primis omnium oculis subducere se, nimis quàm difficile est. Ignis abscondi potest, sed non fumus; fumus autem subinde ipsum ignem prodit. Difficilius etiam est, diu se occultare. Quis tandem larvam in vultu semper circumferet, ut compactum è stramine simulacrum? *Nemo personam diu fert.* Aut quis est, qui semper vivere in undis possit? Si non piscis, sed homo est, per intervalla prodeat: necesse est; seque ostendat eum, qui est, non qui in undis videbatur. Præter hoc, demus, diu latere. Pastoris subfiliam: lupum posse, quam tandem vim ad sui imitationem pertrafendi larvata ejusmodi virtus habere poterit? Ut exemplum, quo quis alijs præit, vim suam exerat, necesse est ut Deus eo: tanquam instrumento utatur ad gratiam mortalibus conferendam. Quomodo autem unquam eam in rem utetur Hypocritâ, cum è diverso protestetur, se, cum punire volet peccata alicujus Populi, permissurum, ut ab Hypocrita gubernetur? *Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata Populi.* (r) Quare velle videri bonum, & non esse, non est auferre à se malum, sed illud ipsum augere. *Simulata aequitas, duplex iniquitas.* (r) Hoc igitur non est facere officium Pastoris, sed duplicare impietatem, haud aliter ac nomina contracta auget, qui auro adulterato ea se sperat expuncturum. Non aliud hoc est, quàm creditorem habere ludibrio. *Hi igitur accipiunt damnationem majorem.* (r) Sic de Ju-

stis simulatis pronuntiavit Servatus ster. Denique ubi se non emendaverit damnabuntur damnatione duplici: propter scelera occulta, & altera pro virtutes simulatas.

Quocunque autem modo se res beat, dubitari nequit, quin Pastor, ut gregem suum rectis vitæ exemplis inducit, cogat quodammodo Dei Providentiam ad utendum modis planè infinis & non convenientibus, si Antiquam æternam beatitatem vult perducere cum enim jam decreverit, familiariter facilem subjectis facere virtutum imitatione eorum qui præsunt, tanquam maximè planâ, præsumere, hominem hypocritam suspectum subiectis præidea veræ sinceræ quæ virtutis, idem ac præsumere, quod Deus usurus est opite ligneo ad derivandam in eorum reliqua vitam ac vigorem, haud aliter quàm si caput vitæ verè præditum esse.

Tandem, ut jam vidimus, Parochi officium, nulla auctoritate dispensabile, est, suæ curæ commissi docere conia, tam quæ credere, quàm quæ agere oportet. Qualis autem denique erit institutio, quæ proficiscatur ab hypocrita, hoc est bono simulato? *Simulata cuncta sunt inutile.* (u) Institutio erit in labijs, sicut frutices ex parietibus pugnuntur; non erit Institutio, quæ in animo egerit. *Esdras paravit suum, ut investigaret legem Domini faceret, & doceret.* (x) Sic de Eldra Codex loquitur. Hæc causâ Institutio ab eo profecta tam nobiles fructus producit ut in lacrymas omnes solverentur. *Populus sicut multo.* (y) Institutio

SEGNE
CONCIVILES
INSTRUMENTA
POENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA

quàm opera non praebunt, languida erit, imperfecta, mortua, & tanquam penicillum nullo colore inbutum, nullum etiam in tela colorem relinquet, quem non imbibebit. Neque sperari poterit, Deum ejusmodi horrationibus ulurum ad Mortales à peccati sordibus mundandos: nec enim ille ad corda abluenda manibus sordidis utitur. *Necesse est, ut esse munda studeat manus, qua diluere sordes curat, ne tulla quaque deterius inquinat, si sordida ipsa stercoreis, lutum tenet.* (2)

Manifestum proinde est, non patere effugio locum. Alterutrum horum eligendum: aut ponendus est facerrimus hic titulus Rectoris Animarum, aut laborandum ut eas præcedat Rector virtute genuina, inò virtute transcendente vulgarem, tot gradibus, quàm multis conditio Pastoris superat conditionem Gregis ab eo gubernati. *Tantum debet actionem Populi transcendere alio Praesulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris.* (aa) Hac decempeda intervalum istud S. Gregorius dimensus est. Quanta ea foret ordinis perturbatio, si aliqua in Paroecia videre esset oves Pastore suo magis castas, magis patientes, magis dociles? Foret hoc non dedecore tantum & probro afficere Dei Ecclesiam, sed eam etiam destruere, sicut omnis Hierarchia rectè constituta, ordine perverto evectitur. *Vehementer Ecclesiam Christi destruit, meliores Laicos esse, quàm Clericos.* (bb) Sic sacri Canones; tonitru, quod consternare deberet omnes Clericos, quandocunque à Gradus sui conditione degenerarent. Quanto igitur magis attonitos reddere deberet eos, qui

R. P. Segneri *Disiunctio Parochi.*

vel ipsos inter Clericos supra ceteros eminent?

(a) 23. q. 4. *Debet homo.* (b) *Tit. 2. 7.* (c) 1. *ad Cor. 11. lect. 2.* (d) *Io. 43.* (e) 1. *Cor. 11. 1.* (f) *S. Tho. ad Tit. c. 1. 2. 2. q. 8. c. Cum Pastoris.* (g) *Arist. Probl. sect. 18. n. 23.* (h) *Prov. 24. 22.* (i) *Num. 11. 12.* (k) 2. *Mach. 3.* (l) *Ier. 31. 14.* (m) *Io. 10. 4.* (n) *Ezech. 34. 4.* (o) 1. *Pet. 5. 2.* (p) 2. *Thass. 3.* (q) *Pf. 30. 27.* (r) *Iob. 34. 30.* (s) *S. Aug. in Ps. 63.* (t) *Luc. 20. 47.* (u) *Zach. 10. 2.* (x) *Esd. 7. 10.* (y) 1. *Esd. 10. 1.* (z) 1. *q. 1. c. Necesse est.* (aa) *S. Greg. Past. l. 2. c. 1.* (bb) *S. q. 1. c. Qualis.*

CAPUT XII.

Horrendum spectaculum, Pastor Animarum exempli mali.

Portentum ingens Romæ quondam Idololatrarum vitium est, Canis barbara, qua catellos vix ex ipsa genitos devoravit. Vellem sanè crebro ulu non assuevissent oculi nostri malo tam detestabili, sic ut Christi Ecclesia non identidem cerneret devoratos à Parocho non uno illos ipsos filios, quos paulò ante Christo genuerat in sacro Baptismi lavacro, aut iterum genuerat Prædicationis ministerio, & Sacramenti Pœnitentiæ administratione; nec tamen ullo indicio dolorem suum proderet. Et tamen, quid agit tandem quicumque Pastor Animarum pravi exempli? aliudne facit, quàm quòd acerba nece perimat prolem tam nobilem? Certum enim verò est, si id unquam fieri contingat, facile credi posse, non esse in Mundo Peccatorem perinde ac iste est monstrosus. Ex

L

lineis